

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

SA/

Rvk. 27.11.2003

Evrópufélög, 203. mál.

Samtökum atvinnulífsins hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um Evrópufélög, 203. mál þingsins. Samtökin skiluðu umsögn til bráðabirgða með bréfi dags. 26. nóv. sl. og fóru fram á frest til að skila umsögn þar sem frumvarpið var of umfangsmikið svo taka mætti afstöðu til þess innan frests sem gefinn var.

Við samningu frumvarps þessa var litið til sænska frumvarpsins til laga um Evrópufélög, sem legið hefur fyrir um tíma. Flestar greinar frumvarpsins eru bein þýðing úr sænska frumvarpinu. Danska frumvarpið lá hins vegar ekki fyrir fyrr en 12. nóvember sl. og því gætir ekki áhrifa þess í íslenska frumvarpinu. Íslensku hlutafélagalögin eru að stórum hluta samin með hliðsjón af þeim dönsku og því e.t.v. eðlilegra að líta til þess frumvarps en sænska frumvarpsins.

Í umsögn þessari eru gerðar ýmsar athugasemdir við tillögur frumvarpsins og þá horft til íslenskra laga um hlutafélög og hvernig önnur ríki hyggjast afgreiða fráviksheimildir reglugerðarinnar um Evrópufélög. Við samningu frumvarps um aðild starfsmanna að Evrópufélögum voru aðilar vinnumarkaðarins hafðir með í ráðum og er það fyrirkomulag til fyrirmyndar. Samtök atvinnulífsins áttu þess ekki kost að tjá sig um efni frumvarpsins fyrr en eftir framlagningu á Alþingi. Af þeim sökum var ekki hægt að koma athugasemdum samtakanna á framfæri fyrr en nú og er það miður.

Athugasemdir við einstaka þætti frumvarpsins:

5. gr. - Félag með aðalskrifstofu utan EES

Samkvæmt 5. mgr. 2. gr. reglugerðarinnar geta aðildarríkin kveðið á um í landslögum að félagi, sem hefur aðalskrifstofur utan EES, skuli heimilt að taka þátt í stofnun Evrópufélags, að nánari skilyrðum uppfylltum. Heimildin hefur verið tekin upp í 5. gr. frumvarpsins. Telja verður þessa heimild eðlilega með hliðsjón af íslenskum hlutafélagalögum.

Skráð skrifstofa og aðalskrifstofa (höfuðstöðvar)

Skv. 7. gr. reglugerðarinnar skal skráð skrifstofa Evrópufélags vera í sama aðildarríki og aðalskrifstofa þess. Ekki er skylt að skráð skrifstofa og aðalskrifstofa hafi sama heimilisfang eða sé í sama sveitarfélagi. Aðildarríkjum er hins vegar heimilt að kveða á um slíka skyldu. Þessi heimild hefur ekki verið tekin upp í frumvarpið og það með réttu. Ekki er þörf á slíkri skyldu hér á landi enda snýr þetta ákvæði fyrst og fremst að ríkjum þar sem munur getur verið á skattlagningu fyrirtækja milli sveitarfélaga. Slík regla yrði ekki heldur talin lögmæt þar sem íslensk hlutafélög eru ekki undir þessari kvöð og óheimilt er skv. reglugerðinni að gera ríkari kröfur til Evrópufélaga.

Vernd minnihluta hluthafa

Í reglugerðinni er aðildarríkjum veitt heimild til að tryggja viðeigandi vernd minnihluta hluthafa sem leggst gegn flutningi Evrópufélags til annars aðildarríkis (5. mgr. 8. gr.) eða er andvígur stofnun Evrópufélags með samruna (2. mgr. 24. gr.)

Misjafnt er eftir löndum hvort heimild þessi verður nýtt. Engin umræða hefur farið fram um hvort eðlilegt sé að Ísland taki upp heimild þessa. Svíar hafa þegar ákveðið að nýta ekki heimildina en í danska frumvarpinu til laga um Evrópufélög er gert ráð fyrir að settar verði verndarreglur. Minnihluta hluthafa, sem lagst hafi sérstaklega gegn flutningi eða samruna, verði heimilt að krefjast innlausnar hluta sinna, að tilteknum skilyrðum uppfylltum, m.a. að mótmælt sé á aðalfundi þegar flutningur/samruni er ákveðinn og skrifleg krafa komi fram innan tilgreindra tímamarka.

Í 34. gr. reglugerðarinnar er einnig kveðið á um heimild aðildarríkjanna til að setja reglur um vernd minnihluta hluthafa þegar stofnað er eignarhaldsfélag í formi Evrópufélags. Hvorki í Svíþjóð né Danmörku er gert ráð fyrir að þessi heimild verði notuð. Almennt verður að telja að stofnun eignarhaldsfélags skaði ekki minnihluta hluthafa, enda er þeim frjálst að ákveða hvort þeir leggja hluti sína í eignarhaldsfélagið eða eigi áfram hlut í því félagi sem stendur að stofnun eignarhaldsfélags, sbr. 33. gr. reglugerðarinnar.

11.-16. gr. – Vernd kröfuhafa við flutning Evrópufélags og veiting flutningsleyfis

Eitt megineinkenni Evrópufélaga er að flytja má skráða skrifstofu til annars aðildarríkis án þess að slíta þurfi félaginu eða að nýr lögaðili verði til. Aðildarríkjum er skylt að tryggja í löggjöf að við þennan flutning sé hagsmuna lánadrottna og annarra rétthafa gætt „með fullnægjandi hætti í samræmi við kröfur aðildarríkis”, sbr. 7. mgr. 8. gr. reglugerðarinnar. Í 11. – 16. gr. frumvarpsins er hins vegar tekin upp sér-sænsk regla um vernd kröfuhafa sem enga samsvörun á í íslenskum hlutafélagalögum. Kerfi þetta er mjög þungt í vöfum og á engan hátt skilyrði fyrir tryggri vernd kröfuhafa.

Samkvæmt frumvarpinu er það hvort tveggja á könnu hlutafélagaskrár og dómstóla að veita flutningsleyfi. Ef enginn kröfuhafi andmælir flutningi þá gefur hlutafélagaskrá út flutningsleyfi en ef andmæli koma fram þá er málinu sjálfkrafa vísað til héraðsdóms, sem veitir flutningsleyfi ef leyst hefur verið úr ágreiningi. Engan rökstuðning er að finna í athugasemdum með frumvarpinu fyrir þessu þunga og flókna ferli og af hverju

blanda þurfi dómstólum inn í útgáfu sjálfs leyfisins. Ekki verður séð að það sé hlutverk dómstóla að veita Evrópufélagi leyfi til að flytja skrifstofu sína milli landa. Slíkt ætti einvörðungu að vera hlutverk hlutafélagaskrár.

Það er eðlilegt hlutverk dómstóla að endurskoða höfnun hlutafélagaskrár um flutningsleyfi og skera úr ágreiningi hvort framlagðar tryggingar félagsins séu fullnægjandi. Það er ekki þar með sagt að fela þurfi dómstól að gefa út leyfi. Dómstóllinn beinir því einfaldlega aftur til hlutafélagsskrár að gefa út flutningsleyfi.

Að því gefnu að ákvæðum 14. og 15 gr. frumvarpsins verði breytt þá er eðlilegt að endurskoða 27. gr. frumvarpsins um málskot í samræmi við eðlilegt hlutverk dómstóla í svona málum. Ákvæðið gerir nú einungis ráð fyrir málskoti vísi hlutafélagaskrá frá umsókn um flutningsleyfi vegna gagnaskorts, sbr. 12. gr. frumvarpsins. Telji nefndin ekki ástæðu til að breyta frumvarpinu hvað þennan þátt varðar væri eðlilegt að bera þennan hluta frumvarpsins undir Dómstólaráð til umsagnar.

Samtök atvinnulífsins telja eðlilegt að litið verði til þess hvernig vernd kröfuhafa við flutning Evrópufélags er tryggð í 7. gr. danska frumvarpsins til laga um Evrópufélög, enda hefur dönsk hlutafélagalöggjöf ætíð verið fyrirmynd þeirrar íslensku.

Afmörkun skulda vegna flutnings Evrópufélags

Vernd kröfuhafa, sem um hefur verið fjallað hér að ofan, er fyrst og fremst afmörkuð við þær skuldir sem orðið hafa til „fyrir birtingu flutningstillögunnar“, sbr. 1. undirgrein, 7. mgr., 8. gr. reglugerðarinnar. Þessi regla er í samræmi við ákvæði danskra og íslenskra hlutafélagalaga um vernd kröfuhafa við samruna félaga, sbr. 1. mgr. 126. gr. hfl.

Aðildarríkjum er þó heimilt að útvíkka þessa vernd þannig að hún taki einnig til skulda sem verða til eða kunna að verða til fyrir flutninginn sjálfan, sbr. 2. undirgrein, 7. mgr., 8. gr. reglugerðarinnar. Almennu hefur verið talið óframkvæmanlegt að miða við flutninginn sjálfan enda ber að veita leyfi fyrir flutningnum áður en hann á sér stað og því verði að fastsetja einhverja dagsetningu sem viðmiðun. Í frumvarpinu er gerð sú tillaga að hlutafélagaskrá ákveði þessa dagsetningu, sbr. 2. mgr. 13. gr. frumvarpsins („...í síðasta lagi á ákveðnum degi...“). Ákvæði þetta veldur nokkurri óvissu enda er mikilvægt fyrir félög að geta gengið skipulega til verks við undirbúning flutnings og gert upp skuldir eða gengið frá tryggingum m.v. þekkta dagsetningu. Því hefur sú leið verið farin í Danmörku að miða verndina við skuldir sem verða til fyrir birtingu flutningstillögu og næstu 2 vikur þar á eftir. Í Þýskalandi er miðað við 15 daga. Þetta er mun farsælli leið og er mælt með að frumvarpinu verði breytt á þessa vegu.

Sérstakar hömlur á þátttöku fjármálafyrirtækja í stofnun Evrópufélags með samruna

Í frumvarpinu er nýtt heimild 19. gr. reglugerðarinnar sem gefur stjórnvaldi kost á að mótmæla þátttöku félags í stofnun Evrópufélags með samruna. Heimildin er þó einungis nýtt hvað fjármálafyrirtæki varðar og Fjármálaeftirlitinu veittur réttur til að

mótmæla. Mótmælin mega einungis byggjast á þeim forsendum að „almannahagsmunir” krefist.

Ekki er sérstaklega rökstutt í athugasemdum með frumvarpinu af hverju þörf er á því hér á landi að nýta þessa heimild. Hvorki í Danmörku né Þýskalandi hafa yfirvöld talið þörf á að nýta heimildina, hvorki hvað varðar fjármálafyrirtæki né önnur fyrirtæki. Svíar hafa að vísu ákveðið að taka upp þessa heimild en rökstyðja þarf af hverju feta á í fótspor Svía í þessu tilviki. Í Danmörku hefur m.a. verið vísað til þess að hugtakið „almannahagsmunir” er mjög óljóst, það sé ekki skýrt nánar í reglugerðinni og beiting undanþágunnar muni því einungis valda óvissu um réttarstöðu fjármálafyrirtækja við stofnun Evrópufélaga með samruna.

Ákvæðið er þar að auki gallað hvað varðar tilvísanir til annarra laga. Þannig ber Fjármálaeftirlitinu skv. ákvæðinu að gæta ákvæða samkeppnislaga (sem ekki er í sænska ákvæðinu) en telja verður það ekki á færi eða valdssviði Fjármálaeftirlitsins að taka ákvarðanir á grundvelli samkeppnislaga.

Samtök atvinnulífsins mæla með að ákvæði þetta verði fellt brott úr frumvarpinu enda er það óskýrt og eflaust óþarft m.t.t. annarrar löggjafar sem fjármálafyrirtæki heyrja undir.

Skipulag Evrópufélaga

Þau heiti sem notuð eru fyrir stofnanir í Evrópufélagi eru til þess fallin að valda óvissu, enda eiga heitin sér hliðstæðu í íslensku hlutafélagalögunum án þess að hlutverk sé það sama. Þess þarf þó að gæta að stjórnskipulag Evrópufélaga er sjálfstætt og ekki beint tengt lögbundnum stjórnkerfum hlutafélagalaga einstakra ríkja. Þeim er þannig ekki heimilt að breyta ákvæðum reglugerðarinnar um stjórnkerfi til samræmis við hefðir eða hlutafélagalöggjöf heima fyrir.

Í tvíþættu stjórnkerfi er, skv. íslenskri þýðingu reglugerðarinnar, gert ráð fyrir „eftirlitsstjórn” og „framkvæmdastjórn” en í einþættu stjórnkerfi skal vera „stjórn”. Val á milli tvíþætts og einþætts stjórnkerfis endurspeglar þann mun sem er á milli stjórnkerfa hlutafélaga í ríkjum ESB, án þess þó að sérstakt tillit sé tekið til löggjafar um hlutafélög á Norðurlöndunum.

Í dönskum og sænskum frumvörpum til laga um Evrópufélög er farin sú leið að nota önnur hugtök en fyrir hendi eru í hlutafélagalöggjöf landanna, enda er staða stjórnareininga í Evrópufélagi, hvort heldur sem um er að ræða ein- eða tvíþætt stjórnkerfi, ekki alveg sambærileg við stöðu félagsstjórnar og framkvæmdastjórnar í hlutafélagalögum. Ekki er þó gerð tillaga hér um önnur hugtök en þau sem er að finna í frumvarpinu.

Hvað varðar 18. gr. frumvarpsins má benda á að í danska frumvarpinu er lagt til að nýta ekki heimild 3. mgr. 39. gr. reglugerðarinnar. Eðlilegt sé að veita félögunum sjálfum og hluthafafundum svigrúm til að setja eigin reglur um þessa þætti.

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Í 20. gr. frumvarpsins er gerð sú krafa, í samræmi við heimild 4. mgr. 39. gr. reglugerðarinnar, að ákveða lágmarksfjölda þeirra sem sitja skulu í einstökum stjórnareiningum. Er með því vikið frá þeirri meginreglu reglugerðarinnar að fjöldi sé ákveðinn í samþykktum Evrópufélagsins sjálfs. Eðlilegt verður að telja að ef setja á reglur um lágmarksfjölda þá sé litið til ákvæða laga um hlutafélög og ekki gerðar ríkari kröfur til Evrópufélaga. Af þeim sökum er ekki ástæða til að krefjast 5 manna eftirlitsstjórnar í tvíþátta stjórnkerfi og er lagt til að lágmarkið verði fært niður í 3 menn. Sama á við um framkvæmdastjórn, eðlilegt lágmark væri einn maður í stað þriggja. Er það í samræmi við tillögur í danska frumvarpinu til laga um Evrópufélög en í því er byggt á ákvæðum dönsku hlutafélagalaganna sem eru samhljóða þeim íslensku hvað þessa þætti varðar.

Tillöguréttur hluthafa

Í 24. gr. frumvarpsins er nýtt heimild 56. gr. reglugerðarinnar um að lækka eða fella niður kröfur um lágmarkshlutafjáreign til að hluthafi geti komið málum á dagskrá hluthafafundar. Frávik þetta er eðlilegt og í samræmi við 86. gr. laga um hlutafélög. Í 3. mgr. 24. gr. er ákvæði um fresti sem rétt er fella brott, enda óþarft. Í staðinn verði 1. mgr. 24. gr. breytt og ákvæði 86. gr. hfl. tekið upp efnislega.

„Hver hluthafi á rétt á því að fá ákveðið mál tekið til meðferðar á hluthafafundi ef hann gerir skriflega kröfu um það til félagsstjórnar með það miklum fyrirvara að unnt sé að taka málið á dagskrá fundarins.“

Virðingarfyllst,

Ragnar Arnason, hdl.
forstöðumaður vinnumarkaðssviðs SA